

AZ ORANGUTÁNOK BEMUTATÁSA

Hol élnek az orangutánok? Borneó és Szumátra szigetén. Nevük maláj nyelven erdei embert jelent.

Mekkorák? A hímek magassága elérheti a 140 cm-t, súlyuk pedig a 60-90 kg-ot, a nőstények magassága 115 cm-ig terjedhet és súlyuk 40-50 kg között mozoghat.

Meddig élnek? A legidősebb állatkerti orangután 59 évig élt.

Hogyan élnek? Többnyire magányosan élnek, de a hímek territóriumuk több nőstény területét lefedheti.

Veszélyeztetettek az orangutánok? Az orangutánok minden faja kritikusan veszélyeztetett, vadon élő állományuk rohamosan csökken.

Az orangutánoknak 2017-ig két fajt különböztették meg: a Borneó szigetén élő **borneói** (*Pongo pygmaeus*) és a Szumátra szigetének északi részén elterjedt **szumátrai orangutánt** (*Pongo abelii*). 2017-ben azonban a Szumátra szigetén, az addig ismert fajtól délre élő, alig 800 egyedből álló orangután-csoportot önálló fajnak nyilvánították a kutatók. A **tapanuli orangutánok** (*Pongo tapanuliensis*) képviselik az orangutánok legősibb fajtát: a genetikai vizsgálatok alapján kb. 3 millió éve váltak el a másik két faj ősétől. Ezzel a legkisebb egyedszámú emberszabásúfajnak tekinthetők a Földön.

A Budapesti Állatkertben a szumátrai orangutánok 6 fős csoportja él.

Az orangutánok a **legnagyobb testű fán élő állatok**. A fák koronaszintjében 15-30 méteres magasságban élnek, itt táplálkoznak, és fészkeket is itt építik. Karjaik erősek, és hosszabbak, mint a testhosszuk, fesztávolságuk ujjhegytől ujjhegyig mérve akár két méter is lehet. Kéz- és lábfejükön is szembefordítható a hüvelykujj a többi ujjal.

Táplálékuk leginkább gyümölcsökből áll, de szívesen fogyasztanak leveleket, fakérget, gyökereket, sőt egyes esetekben apró gerincteleneket is. Rendkívül értelmesek, változatos eszközhasználat figyelhető meg náluk, sőt az egyes egyedeknek saját eszközkészletük van, amelyet az életük során használnak, gyűjtenek.

A kifejlett hímekre két megjelenési forma jellemző: vannak a nagy torokzacskóval és széles pofalemezekkel rendelkező, ún. pofalemezes hímek, valamint a pofalemez nélküliek. Fontos hangsúlyozni, hogy a pofalemezek kialakulása független az adott hím korától vagy ivarérettségétől. A **pofalemezes** hímek hallatják jellegzetes hívóhangjukat, mellyel a környéken lévő nőstényeknek üzennek. A **pofalemez nélküli hímek** ezzel szemben a csendes óvatos „becserkésző” taktikával közelednek a nőstényekhez. A különböző kinézetű hímek szaporodási esélyei egyformák, kölykeik közel azonos arányban születnek.

A felnőtt állatok életük nagy részét magányosan töltik, ám a szaporodási időszakban egy hím egy nősténnyel időszakos párt alkothat. A fiatalok hosszú ideig, 8-10 éves korukig anyjuk mellett maradnak, s csak ezután keresnek új területet maguknak.

Az orangutánok sajnos nagyon közel kerültek a kihaláshoz, részben lassú szaporodásuk miatt, mivel a nőstények átlagosan 4-6 évenként hozzák világra kölykeiket. Másrészt élőhelyeik megsemmisítése, tönkretétele miatt csökken drasztikusan a számuk. A szumátrai orangután akár 10 éven belül eltűnhet a természetből!

Az orangutánok fennmaradását fenyegető, ember okozta három veszély a következő:

1. A természetes erdők megsemmisítése az olajpálma-ültetvények területének növelése miatt (Szumátra szigetén a természetes erdők állománya kb. a felére csökkent az elmúlt 35 év alatt).
2. Az élőhelyek egyéb okokból történő (pl. fakitermelés, erdőtüzek) elvesztése.
3. Vadászat és a kölykök befogása (illegális állatkereskedelem).

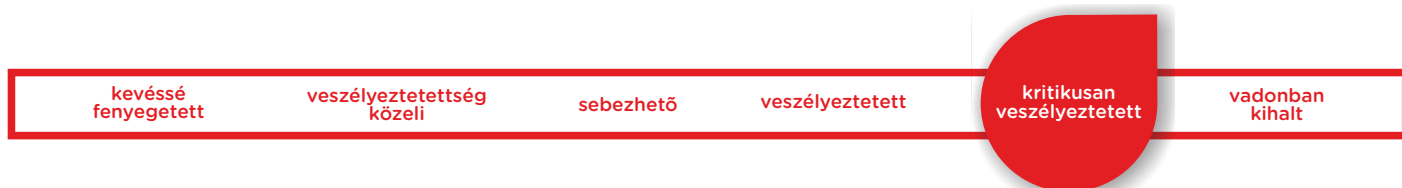
Ha segíteni szeretnéd az orangutánok fennmaradását, keresd a pálmaolaj-mentes termékeket a boltok polcain:

Hány orangután él a természetben?

1996-ban két fajra, 2017-től pedig háromra osztották őket a kutatók.

Az IUCN (Természetvédelmi Világszövetség adatai alapján www.iucnredlist.org) mindegyik faj kritikusan veszélyeztetett.

Borneói orangutánból (*Pongo pygmaeus*) kb. 54 000 egyed maradt. Élőhelyük Borneó szigetén, Malajziában van. További 3 alfajt különböztetnek meg köztük a kutatók, aszerint, hogy a sziget melyik területén élnek:

Pongo pygmaeus pygmaeus (Északnyugat-Borneó),
Pongo pygmaeus morio (Északkelet- és Kelet-Borneó) és
Pongo pygmaeus wurmbii-t (Délnyugat-Borneó).

A szumátrai orangután (*Pongo abelii*) Szumátra szigetének (Indonézia) északi részén él. Körülbelül 6600 egyed maradhatott.

A tapanuli orangutánok (*Pongo tapanuliensi*) szintén Szumátra szigetének lakói, létszámuk mindössze 800 egyed.

Tudtad?

Az orangutánok állnak a legtávolabb genetikailag az embertől, de még az ő genetikai anyaguk (genomjuk) is mindössze 3%-ban tér el az emberi genom-tól (DNS állománytól). Rendkívül türelmesek, figyelmesek és kíváncsiak. Mindez remek kézügyességükkel párosulva nagyon jó problémamegoldóvá teszi őket. Nem egy állatkerti történet szól az orangutánok kiváló megfigyelőképességét bizonyító ajtónyitásokról, „zárfeltörésekről”. Ilyenkor gondozóik mozdulatait megfigyelve, leleményesen eszközt használva jutnak ki az épületek előlük lezárt részeibe.

A gorillákhoz és csimpánzokhoz hasonlóan az orangutánok is megtaníthatóak a jelekkel való kommunikációra.

<https://www.youtube.com/watch?v=kwsIHICR7K4>

ERDEI EMBEREK AZ ÁLLATKERTBEN

Az állatkertünkben élő orangutánok bemutatkozásával folytatjuk a személyesebb ismerkedést.

Chuij fiatalon, mindössze nyolc évesen került Budapestre. Eleinte nagyon nehezen szokta meg új környezetét. Hosszú ideig visszafogott, pofalemez nélküli hímként fejlődött, azután egyék évről a másikra gyönyörű, hatalmas, pofalemezes hím lett belőle.

Lone - a felfedező
Budapest, 2014

AnnaHanna - az ábrándozó
Budapest, 2014

Jula - a félős
München, 2002

Lia - a megfontolt
München, 2001

Moyra - a játékos
Budapest, 2010

Chuij - a jófej
Hamburg, 1996

Érdeemes megfigyelní hosszú szőrzetének a színét, és a pofalemezeken található apró fehér szőröket. Mindkettő jellegzetes karakterjegye a szumátrai orangutánoknak. Chuij meglehetősen érdekes egyéniség: nagyon szereti a magányt, szívesen vonul külön a többiektől, akár úgy is, hogy magára húz egy nagy műanyag ládát, vagy rongyokat, kartondarabokat rak a fejére. Határozott, makacs egyéniség, ha valamit nem akar, akkor nagyon nehéz annak az ellenkezőjéről meggyőzni. Eddig öt kölyke született, két hím és három nőstény.

Lia és **Jula** féltestvérek, a müncheni állatkertben születtek, és együtt érkeztek Budapestre 2013-ban.

Lia nem csak testalkatában testesebb, kövérebb, mint **Jula**, de természetében is kimért, határozott, domináns egyéniség.

Jula ezzel szemben soványabb, és természetét tekintve is nyugtalanabb, izgágább.

Moira nagyon fiatalon elvesztette édesanyját, és bár már teljesen önálló volt, az orangutánokra jellemző, hosszantartó anya-kölyke közötti intenzív kapcsolat sokáig hiányzott neki. Ennek eredményeként nagyon félénk, csendes és visszafogott egyéniség. Szívesen tartózkodik Chuij közelében, az apja jelenléte biztonságot jelent a számára.

AnnaHanna és Lone:

A két kölyök között kevesebb mint egy hónap korkülönbség van. Mindketten 2014-ben születtek. Ennek megfelelően remekül megértik egymást, főleg ha játékról van szó. Játékos mozgásaik során érdemes megfigyelni, hogy milyen ügyesen kapaszkodnak mind a négy végtagjukkal. A rudakon, mászófákon és köteleken bemutatott mozgásuk egyszerűen káprázatos.

Anna Hanna **Jula** lánya, és anyjához hasonlóan izgága, nyugtalan. Egy kis játék, csínytevés kedvéért bátrabban elkalandozik anyja mellől, mint **Lone**.

Lone **Lia** lánya, és őt sem kell félteni a pajkos csínytevésektől, de sokkal jobban ragaszkodik anyjához, mint a másik kölyök.

Az orangutánjaink mindennapjait webkamerán keresztül is figyelheted:

https://www.youtube.com/watch?v=7SS_W9JuMN4

Itt pedig egy kisfilmet találsz róluk:

<https://www.youtube.com/watch?v=i80Fh5rOpCc>